

DEN HOMO ECONOMICUS

Derde bachelor TEW

Academiejaar 2018-2019

Beste studenten,

Welkom op het vernieuwde deel van de site van Stuveco!

Sedert jaren brengt Stuveco al de 'Homo Economicus' uit, maar sinds vorig jaar is deze ook online te vinden.

Op deze manier kunnen we iedereen gemakkelijk toegang geven tot tips, examen- en voorbeeldvragen.

Dé ideale manier om je examens goed voor te kunnen bereiden.

Om deze database up-to-date te houden willen we jullie vragen om actief met ons mee te werken. Weet je een examen- of voorbeeldvraag die nog niet op de site staat? Stuur het door naar **examenvragen@stuveco.be** of laat het weten aan je **jaarverantwoordelijke**. Zij zullen dan de nodige aanvullingen doen.

Tot meerdere eer en glorie, succes met de examens!

Namens Stuveco,

Voorzitter

Florian Baetens

Ondervoorzitter

Max Thomas

Penning

Ewoud Cools

Communicatieverantwoordelijke/Secretaris

Wannes Van Overstraeten

Onderwijs

Pieter Delie

ICT-verantwoordelijke

Mattias Van Look

INHOUDSOPGAVE

Homo Economicus Derde bachelor TEW	2
Inhoudsopgave	3
Management Accounting	7
Beleidsinformatica	8
Bedrijfsfinanciering.....	15
Onderzoeksmethodiek.....	20
Personeelsbeleid	37
Fiscaliteit	39
Productie- en Logistiek beleid	41
Maatschappelijk verantwoord ondernemen.....	42
Enkele Keuzevakken	46

>> HELP DE VOLGENDE GENERATIE STUDENTEN DOOR EXAMENVRAGEN TE MAILEN NAAR
EXAMENVRAGEN@STUVECO.BE!

VOLG ONS OP:

MINERVA

WWW.STUVECO.BE

'STUDENTENRAAD STUVECO' OP FACEBOOK

Jouw studentenvertegenwoordigers**BESTUUR**

Florian Baetens	Voorzitter	voorzitter.stuveco@ugent.be
Max Thomas	Ondervoorzitter	ondervoorzitter.stuveco@ugent.be
Ewoud Cools	Penningmeester	penning.stuveco@ugent.be
Pieter Delie	Onderwijs	onderwijs.stuveco@ugent.be
Wannes Van Overstraeten	Secretaris en Communicatie	communicatie.stuveco@ugent.be
Mattias Van Look	ICT	ict.stuveco@ugent.be

JAARVERANTWOORDELIJKE 1STE BACHELOR

BPM:

HW:

EW/TEW/HIR: Maaïke Biljet

*Wil je jaarverantwoordelijke worden? Stuur een mailtje naar onderwijs.stuveco@ugent.be***JAARVERANTWOORDELIJKE 2^E BACHELOR**

BPM: Jasmien Wellens

HW:

EW/TEW/HIR: Gevorg Shahinyan

*Wil je jaarverantwoordelijke worden? Stuur een mailtje naar onderwijs.stuveco@ugent.be***JAARVERANTWOORDELIJKE 3DE BACHELOR**

BPM: Bjarne Storms

HW:

EW:

TEW: Dariah Vandercammen

HIR: Ewoud Cools

*Wil je jaarverantwoordelijke worden? Stuur een mailtje naar onderwijs.stuveco@ugent.be***JAARVERANTWOORDELIJKE MASTER**

BPM: Tom Van Damme

TEW: Quinten Degraeve

HW: Louis De Coninck, Marcus Dequeker

1ste HIR: Wannes Van Overstraeten

EW: Babette Jansen

2de HIR: Stijn Botteldoorne**JAARVERANTWOORDELIJKE SCHAKEL- EN VOORBEREIDINGSPROGRAMMA**

BPM:

MBE:

MMA:

HW:

MAE: Matthias Boonaert

B&F: Rani Swinnen

Wil je jaarverantwoordelijke worden? Stuur een mailtje naar onderwijs.stuveco@ugent.be

STUDELEN, WAT IS DAT?

Het is zover, bijna december. Toch liggen vele cursussen ongetwijfeld nog aangeroerd in de kast. Als het een troost mag zijn: je bent zeker niet alleen. Maar wat nu?! Hoe kan je nu in godsnaam nog al die cursussen samengevat krijgen vóór de blok van start gaat? Wel, hier verschijnt Stuveco op het toneel.

Gedaan met stressen want om jullie een handje toe te steken heeft Stuveco de website <http://studelen.be/> op poten gezet. Onder het motto "**Sharing is Caring**" kunnen jullie via deze site **nuttige tips en samenvattingen delen** met je medestudenten. Aarzel dus niet om reeds gemaakte samenvattingen te uploaden en wie weet vind jij er die ene samenvatting die nog in je collectie ontbrak. Wat krijg je in ruil voor het uploaden van jouw samenvatting(en)? Eeuwige dankbaarheid van al je medestudenten, uiteraard. "Teamwork makes the dreamwork" dus steek een handje toe en zorg zo samen met je medestudenten voor een uitgebreid platform met goed onderbouwde samenvattingen. Zo win je heel wat tijd en wordt de werklust ongetwijfeld een pak lichter!

Hoe zit het met de praktische kant van deze prachtige website? Wel, er zijn afzonderlijke mapjes opgemaakt per richting en per jaar waar de reeds geüploade samenvattingen terug te vinden zijn. Het uploaden zelf is bovendien erg eenvoudig. Je klikt op de upload-link (net onder het Stuveco-logo, boven alle mapjes); je voegt het gewenste bestand toe; je vult vervolgens je voornaam, UGent emailadres en bestandsnaam in en tot slot ken je het bestand aan de correcte map toe. Enkele seconden later zal je een email ontvangen met een link waar je ter activatie nog even naartoe moet gaan. Moeilijk? Helemaal niet. Uploaden is de boodschap!

Wij wensen jullie alvast veel succes,

Het Stuveco-team.

ONTBREEKT ER EEN VAK?

Als er vakken ontbreken wil dat zeggen dat we geen inzendingen kregen van dat vak of omdat de vakken door programmawijzigingen inhoudelijk werden aangepast en oude vragen niet meer representatief zijn.

Jij kunt hier iets aan doen! Neem na elk examen eventjes de tijd om de examenvragen door te sturen naar examenvragen@stuveco.be en maak kans op **een waardebon** ter waarde van €15. Het mogen vragen zijn uit zowel eerste als tweede zit en per richting wordt de beste inzending beloond.

MANAGEMENT ACCOUNTING

Prof. Dr. Sophie Hoozée (Sophie.Hoozee@UGent.be)

Op het examen wordt getest of je voldoet aan de eindcompetenties die bij het vak vooropgesteld worden. De eindcompetenties zijn:

- ✓ de bedrijfseconomische impact van beslissingen en gebeurtenissen kunnen analyseren;
- ✓ kunnen duiden en beoordelen welke kosteninformatie relevant is voor het nemen van welke beleidsbeslissing;
- ✓ het kunnen duiden van de laatste ontwikkelingen op het gebied van cost modelling en cost management.

Het testen van de competenties gebeurt aan de hand van een 20-tal theorievragen en drie à vier oefeningen. De theorie staat op ongeveer 40% en de oefeningen staan op ongeveer 60% van het totaal.

De oefeningen op het examen zijn gelijkaardig aan de oefeningen die behandeld worden tijdens de oefeningenlessen. Tijdens het oefeningexamen is het aangeraden om goed door te werken.

VOORBEELDVRAGEN

Vraag 1

Beschouw volgende boekingen gedurende het jaar N0 in onderneming Enva NV:

Er wordt een investering gedaan voor het verhogen van de voorraad grondstoffen gedaan. Deze investering bedraagt 2.500,00 euro. Gedurende jaar N0 wordt 75% van de grondstoffen verbruikt.

Om de liquiditeit van de onderneming te waarborgen is er in jaar N0 een bijkomende financiering nodig. Een financiële instelling is bereid een kaskrediet van 5.000,00 euro te verstrekken. Dit krediet moet tegen het einde van het jaar aangezuiverd worden. De interestkosten op dit kaskrediet worden geschat op 350,00 euro. De verwachte vennootschapsbelasting bedraagt 14.500,00 euro. De onderneming wil deze belasting vooraf betalen.

Bovenstaande verrichtingen leiden volgens de boekhouder tot onderstaande kosten, uitgaven, opbrengsten en ontvangsten:

- ✓ kosten N0: 2.850,00 euro
- ✓ uitgaven N0: 22.350,00 euro
- ✓ ontvangsten N0: 5.000,00 euro
- ✓ opbrengsten N0: 5.000,00 euro

Welke van bovenstaande bedragen zijn correct?

- A. De kosten en de uitgaven
- B. De uitgaven en de ontvangsten
- C. De ontvangsten en de opbrengsten
- D. De kosten en de opbrengsten

Vraag 2

Het 'target cost reduction objective' wordt berekend als het verschil tussen:

- A. De 'drifting cost' en de 'allowable cost'
- B. De 'drifting cost' en de 'target cost'
- C. De 'as-if cost' en de 'target cost'
- D. De 'target cost' en de 'allowable cost'

Vraag 3

Standaardkosten zijn

- A. vermijdbare, toelaatbare kosten
- B. vermijdbare, niet-toelaatbare kosten
- C. niet-vermijdbare, toelaatbare kosten
- D. niet-vermijdbare, niet-toelaatbare kosten

Vraag 4

Een onderneming heeft de mogelijkheid onderdeel Y uit te besteden. Nu is het wel zo dat er verleden maand een voorraad grondstoffen van 1.500,00 euro exclusief BTW werd aangekocht voor het produceren van onderdeel Y. Deze grondstoffen worden nergens anders in het productieproces gebruikt.

Welke van onderstaande stellingen is correct?

- A. De kosten van de grondstoffen zijn voor deze make-or-buy beslissing relevant. De kosten worden exclusief BTW opgenomen.
- B. De kosten van de grondstoffen zijn voor deze make-or-buy beslissing niet relevant.
- C. De kosten van de grondstoffen zijn in deze make-or-buy beslissing relevant. De kosten worden inclusief BTW opgenomen.
- D. De kosten van de grondstoffen zijn relevant als ze niet kunnen verkocht worden aan derden.

Bij het oefeningenexamen worden er onder andere oefeningen gegeven over een investeringsanalyse, standaardkostprijscalculatie en break-even analyse.

BELEIDSINFORMATICA

Prof. Dr. Geert Poels (Geert.Poels@UGent.be)

Dit examen is open-boek, dus als vanzelfsprekend ligt de nadruk op inzicht. Vooral het SQL hoofdstuk is belangrijk. Ook over de gastspreker zal één vraag worden gesteld.

Groepswerk 40%

Examen (open-boek) 60%

Vraag 1 (4p)

Je krijgt een foutief BPMN-model. Hierin moet je de 'deadlock' aanduiden. Dit is een plaats waar tokens die het model doorlopen, vast blijven zitten en waardoor tokens dus nooit tot bij de end node komen. Vervolgens wordt gevraagd hoe vaak (maximaal) een mail verstuurd wordt naar eenzelfde klant om te zeggen dat hun aanvraag geweigerd is. Om dit te berekenen moet je opnieuw redeneren met de tokens. Als laatste stap in deze vraag, wordt je gevraagd om het BPMN-model te verbeteren.

Vraag 2 (4p)

Maak een ER diagram van onderstaande situatie.

Je wil een applicatie maken om bij te houden hoeveel goals een speler op het WK voetbal maakt in elke bespeelde positie. Hierbij beschik je over de volgende informatie: Een speler beschikt over een rugnummer en maakt deel uit van een ploeg (land). Elke speler heeft een vaste positie op het veld, maar wordt ook af en toe ingezet op een andere positie. Je houdt bij hoelang elke speler in elke positie speelt, of die speler gescoord heeft, in welke minuut die

speler gescoord heeft, of het al dan niet een owngoal was en wie de assist gaf. Over de match onthoud je de datum, het begintijdstip, de plaats waar de match gespeeld werd en de ronde van het WK (bvb. kwartfinale).

Vraag 3 (10p)

Gegeven zijn enkele tabellen over theatervoorstellingen.

- A) Selecteer via de SQL-modelleertaal alle klanten die een reservering gemaakt hebben. Doe dit zo eenvoudig mogelijk. (2p)
- B) Selecteer via de SQL-modelleertaal alle producties waarvoor momenteel geen voorstellingen lopen. Doe dit opnieuw zo eenvoudig mogelijk. (2p)
- C) Maak een EER-schema van de opgegeven tabellen. (3p)
- D) Zet dit schema om in een relationeel databasemodel door middel van de 10 mappingregels. Geef enkel het eindresultaat en vermeld waarnaar de attribuuotypen verwijzen.

Vraag 4 (2p)

Wat is het verschil tussen SAP S/4HANA en SAP ERP? Waarom zou een bedrijf het ene boven het andere verkiezen? (Gastcollege)

Nog een voorbeeld.

VRAAG 1

Gegeven de volgende verzameling van SQL DDL opdrachten die een logisch database schema definiëren:

```
Create Table Labor
(LaborType Char(40) Not Null,
Description Char(256),
StandardCostPerHour Number Not Null,
Primary key (LaborType) );
```

```
Create Table Machine
(MachineId Number Not Null,
MachineType Char(48) Not Null,
StandardCostPerHour Number Not Null,
Primary key (MachineId) );
```

```
Create Table Product
(ProductType Char(40) Not Null,
Description Char(256),
Primary key (ProductType) );
```

```
Create Table ScheduledTask
(ScheduledTaskId Number Not Null,
LaborRequired Char(40) Not Null,
Primary key (ScheduledTaskId),
Foreign key (LaborRequired) References Labor(LaborType) );
```

Create Table ScheduledMachine
(ScheduledMachineId Number Not Null,
MachineRequired Number Not Null,
Primary key (ScheduledMachineId),
Foreign key (MachineRequired) References Machine(MachineId));

Create Table ProductionOrder
(ProductionOrderId Number Not Null,
ProductType Char(40) Not Null,
ProductionQuantity Number Not Null,
Primary key (ProductionOrderId),
Foreign key (ProductType) References Product(ProductType));

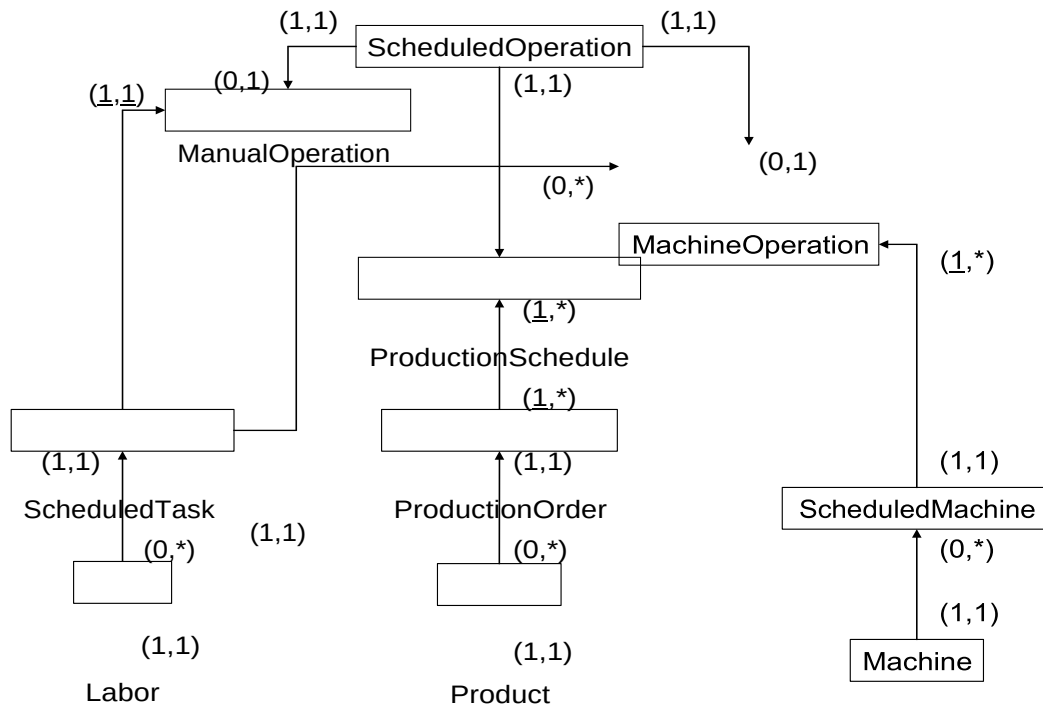
Create Table ScheduledOperation
(ScheduledOperationId Number Not Null,
Primary key (ScheduledOperationId));

(ScheduledOperationId Number Not Null,
ScheduledTaskId Number Not Null,
Primary key (ScheduledOperationId),
Foreign key (ScheduledOperationId) References
ScheduledOperation(ScheduledOperationId),
Foreign key (ScheduledTaskId) References ScheduledTask(ScheduledTaskId));

Create Table MachineOperation
(ScheduledOperationId Number Not Null,
ScheduledMachineId Number Not Null,
ScheduledTaskId Number Not Null,
Primary key (ScheduledOperationId),
Foreign key (ScheduledOperationId) References
ScheduledOperation(ScheduledOperationId),
Foreign key (ScheduledTaskId) References ScheduledTask(ScheduledTaskId)
Foreign key (ScheduledMachineId) References ScheduledMachine(ScheduledMachineId));

Create Table ProductionSchedule
(ScheduledOperationId Number Not Null,
ProductionOrderId Number Not Null,
ScheduledStartDate Date Not Null,
ScheduledStartTime Time Not Null,
ScheduledDuration Number Not Null,
Primary key (ScheduledOperationId, ProductionOrderId),
Foreign key (ScheduledOperationId) References
ScheduledOperation(ScheduledOperationId),
Foreign key (ProductionOrderId) References ProductionOrder(ProductionOrderId));

Gegeven ook de volgende data map voor het relationele database schema

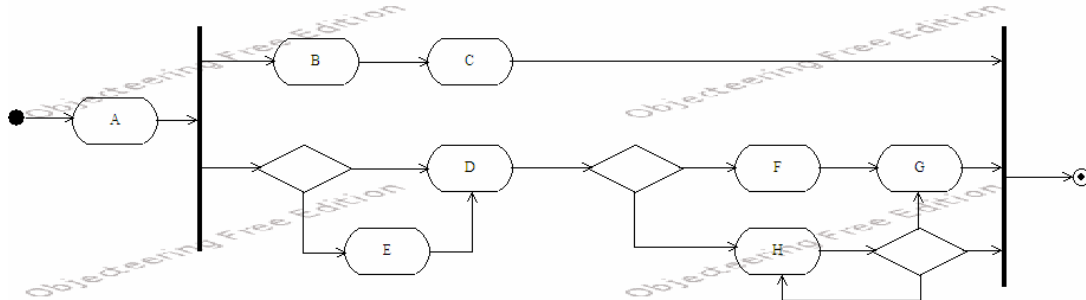
Gegeven tenslotte de extra structuurbepanking, niet getoond in de data map, dat elke rij in de ScheduledOperation tabel verbonden is met ofwel één rij in de ManualOperation tabel, ofwel één rij in de MachineOperation tabel (dus altijd één en slechts één van deze twee mogelijkheden).

Gevraagd:

- ✓ Teken het *(Extended) Entity-Relationship Diagram* (in UML notatie) voor een conceptueel gegevensmodel van waaruit het gegeven relationele database schema gegenereerd werd.
- ✓ Hoe kan je het conceptueel gegevensmodel verbeteren (lees: vereenvoudigen zonder dat er betekenis verloren gaat) zodanig dat er bij de generatie van het database schema minder structuurbepanking verloren zouden gaan? Geef je antwoord in de vorm van een nieuw *(Extended) Entity-Relationship Diagram* en een *nieuwe data map*. (de wijzigingen aan de DDL opdrachten moet je NIET geven).

VRAAG 2

Gegeven het volgende UML Activity Diagram

Gevraagd: duid voor elk van onderstaande cases aan of ze toegelaten zijn volgens het bedrijfsprocesmodel beschreven door het activity diagram. Een case is één uitvoering van het bedrijfsproces en wordt beschreven door zijn volgorde van uitgevoerde activiteiten.

(Schrap wat niet past: Toegelaten => JA / Niet Toegelaten => NEE)

Case 1: begin – A – B – D – H – H – H – einde	JA	NEE
Case 2: begin – A – D – F – H – G – B – C – einde	JA	NEE
Case 3: begin – A – B – C – E – D – F – G – einde	JA	NEE
Case 4: begin – A – B – D – H – C – einde	JA	NEE
Case 5: begin – A – D – F – G – einde	JA	NEE
Case 6: begin – A – E – B – D – C – F – H – G – einde	JA	NEE

Vraag 3

Opgave van ongeveer twee pagina's met veel gegevens. Met deze gegevens moest er een EER diagram worden opgesteld op basis van een transactiepatroon.

Vraag 4

Gegeven een ER diagram en hiervan ook SQL taal. Vraag: Waar is er informatie verloren gegaan bij de overzetting van ER naar relationeel?

Vraag 5

Twee kleine theorievragen over business process modeling:

- 1) Welke taal sluit qua semantiek het best aan bij petri nets?
- 2) Welke twee procesmodelleertalen passen qua syntax het best bij elkaar.

Vraag 6

Sequence flows zijn niet toegelaten om hun pool boundary te overschrijden.
Met welke construct worden interacties tussen pools dan voorgesteld?

Vraag 7

Geef het BPMN van onderstaande situatie. Je hebt zin in pizza en besteld er eentje via de computer. Nadat je een pizza geselecteerd hebt, en de bestelling doorgegeven is aan de pizzeria, kan je wachten wanneer jouw lekkers geleverd wordt. Wanneer jouw pizza binnen dertig minuten niet geleverd wordt, bel je naar de receptioniste van de pizzeria die jou geruststelt dat jouw pizza onderweg is. Wanneer jouw pizza na x aantal minuten nog niet geleverd is, bel je opnieuw naar de receptioniste. Dit proces herhaalt zich tot wanneer jouw pizza geleverd wordt aan huis. Wanneer jouw pizza geleverd wordt, betaal je aan de pizzaboy en krijg je ook een ontvangstbewijs. Na het eten van dat lekkers, is jouw honger gestild.

De receptioniste krijgt jouw bestelling binnen en geeft dit door aan de pizzamaker. Deze neemt al de ingrediënten klaar die hij nodig heeft voor jouw pizza en start met bakken. Het selecteren van de ingrediënten mag je weergeven als het bakken van de pizza. Wanneer jouw pizza lekker ruikend uit de oven komt, zal de pizzaboy deze zo snel mogelijk naar jouw huis brengen. De pizzaboy rekent af en geeft jou een betalingsbewijs.

Vraag 8

Een aantal bedrijfsregels kunnen net wél of niet niet weergegeven worden met een (E)ER-diagram.

- Teken het origineel (E)ER-diagram waarin een bedrijfsregel staat dat je kan weergeven. Leg uit waarom dit zo is.
- Geef nu een bedrijfsregel die je niet kan weergeven met een (E)ER-diagram en leg uit.

Vraag 9

Gegeven is een ER-diagram.

- Het is aan jou om een relationeel databaseschema te maken. Geef alle relaties, duidt de primary key aan, geef duidelijk het verschil aan met de foreign key, en vergeet de structurele beperkingen niet te onderlijnen.
- SQL-DDL opdracht: creëer alle tabellen van in de vorige stap om deze te implementeren in de database
- SQL - DQL opdracht: Je wilt de waarde kennen van het product met nummer 10423. De waarde wordt berekend als de hoeveelheid en de prijs. Deze berekening moet ook te zien zijn als 'Waarde'.

Voor de prof van dit vak zijn de leerdoelen van het vak belangrijk. Om de prof te citeren: "Zet die leerdoelen om in vragen en je hebt voorbeeldexamenvragen".

Dit examen bestaat uit een theorie- en een oefeningengedeelte. Je hebt 1u30 voor het oplossen van de theorie (30 multiple choice vragen zonder giscorrectie), 2u30 voor de oefeningen. Tussendoor is er een pauze van een kwartier. Voor beide delen is het doorwerken geblazen!

THEORIE

De theorie bestaat uit 30 multiple choice vragen zonder giscorrectie. Het is een mengeling van oefeningen, theorie en actualiteit; zaken die in de les gezegd zijn. Voorbeelden van vragen die a.d.h.v. multiple choice ondervraagd worden:

- ✓ solvabiliteit/liquiditeit converteerbare obligaties ⇔ obligaties met warrant
- ✓ oefening op terugverdienperiode
- ✓ Bedrijven die in de BEL20 zitten kennen
- ✓ oefening op over- / ondergewaardeerd
- ✓ waarde voorkeurrecht tijdens inschrijvingsperiode
- ✓ verschil pecking order theorie en statische trade off theorie

1) Welke stelling over het beheer van korte termijn kasoverschotten en –tekorten is fout?

- De techniek van de interne huisbank heeft als voordeel dat de huisbank betere voorwaarden zal krijgen om te beleggen of te ontfemen dan de voorwaarden die de afzonderlijke werkmaatschappijen bij lokale financiers zouden kunnen krijgen.
- Portefeuillebeheer is een techniek waarbij de looptijd van de geldbeleggingen zodanig gekozen wordt dat de beleggingen aflopen op het ogenblik dat er een kasbehoefte is.
- Bij de techniek van de multilaterale netting worden de betalingen van alle werkmaatschappijen 'gematcht' en ontvangt elke werkmaatschappij via een centrale nettingrekening slechts één nettobedrag per beschouwde tijdsperiode.
- Zero balancing is een techniek van cashpooling waarbij de saldi van verschillende rekeningen fictief worden samengebracht op een hulprekening vooraleer de intrest wordt berekend.

2) Een risicoloze beleggingsportefeuille samenstellen die enkel bestaat uit 2 risicovolle beleggingsopportunities is enkel mogelijk als:

- Beide aandelen perfect positief gecorreleerd zijn.
- Beide aandelen perfect negatief gecorreleerd zijn.
- De correlatie van beide aandelen gelijk is aan nul.

- 3) Welke stelling over het beheer van korte termijn kasoverschotten en –tekorten is fout?
- De techniek van de interne huisbank heeft als voordeel dat de huisbank betere voorwaarden zal krijgen om te beleggen of te ontfemen dan de voorwaarden die de afzonderlijke werkmaatschappijen bij lokale financiers zouden kunnen krijgen.
 - Portefeuillebeheer is een techniek waarbij de looptijd van de geldbeleggingen zodanig gekozen wordt dat de beleggingen aflopen op het ogenblik dat er een kasbehoefte is.
 - Bij de techniek van de multilaterale netting worden de betalingen van alle werkmaatschappijen 'gematcht' en ontvangt elke werkmaatschappij via een centrale nettingrekening slechts één nettobedrag per beschouwde tijdsperiode.
 - Zero balancing is een techniek van cashpooling waarbij de saldi van verschillende rekeningen fictief worden samengebracht op een hulprekening vooraleer de intrest wordt berekend.
- 4) Een risicoloze beleggingsportefeuille samenstellen die enkel bestaat uit 2 risicovolle beleggingsopportunititeiten is enkel mogelijk als:
- Beide aandelen perfect positief gecorreleerd zijn.
 - Beide aandelen perfect negatief gecorreleerd zijn.
 - De correlatie van beide aandelen gelijk is aan nul.
- 5) Welke stelling geldt niet als de markten efficiënt zijn in de halfsterke vorm, maar niet in de sterke vorm?
- Met behulp van de technische analyse kunnen er geen superrendementen gerealiseerd worden.
 - Na de aankondiging van het nieuws dat de winst onverwacht hoger is dan verwacht, is het niet mogelijk om superrendementen te realiseren.
 - Kleine beleggers kunnen even veel winst realiseren op hun beleggingen als de leden van de directie met inside information.
 - Alle informatie gaat snel en accuraat terecht komen in de prijzen.
- 6) Een onderneming verkeert in acute liquiditeitscrisis. Welke maatregel gaat niet helpen om de liquiditeitsproblemen op te lossen?
- De betalingstermijnen met de leveranciers opnieuw negotiëren om uitstel van betaling te bekomen.
 - De verkoop van activa zoals oude gebouwen.
 - Het verlagen van de operationele kosten.
 - De uitgifte van nieuwe aandelen.
- 7) Onderneming Alpha heeft een multiple ondernemingswaarde op EBIT van 5 terwijl onderneming Beta een multiple ondernemingswaarde op EBIT heeft van 7. Welke van volgende uitspraken kan geen verklaring zijn voor dit verschil in waarde?
- Onderneming Alpha heeft lagere groeiverwachtingen dan onderneming Beta.
 - De financiële markten zijn niet efficiënt.
 - Onderneming Alpha heeft een hogere schuldgraad dan onderneming Beta.
 - Onderneming Alpha heeft een hoger risicoprofiel dan onderneming Beta.

8) Welke stelling is fout?

- In een evenwichtige en gezonde financiële situatie is het beschikbare nettobedrijfskapitaal ongeveer even groot als de nettobedrijfskapitaalbehoefte.
- Distributieondernemingen hebben een negatieve nettobedrijfskapitaalbehoefte.
- Volgens de hedgingbenadering moet de nettobedrijfskapitaalbehoefte gefinancierd worden met langetermijnfinanciering.
- De gemiddelde voorraadperiode inkrimpen verhoogt de nettobedrijfskapitaalbehoefte.

9) Als op basis van CAPM berekend wordt dat een aandeel 20 euro waard is en uit de historische gegevens afgeleid kan worden dat het aandeel 22 euro waard is, dan geldt:

- Het verwacht rendement = het vereist rendement
- Het verwacht rendement > het vereist rendement
- Het verwacht rendement < het vereist rendement
- Dit kan je niet weten aan de hand van bovenstaande gegevens.

10) Tussen welke partijen kan geen agency probleem ontstaan?

- Kleine schuldeisers en grote aandeelhouders
- Management en kredietinstelling
- Management en de werknemers

11) Wanneer zal het voor onderneming A voordeliger zijn om een hogere schuldgraad te hebben dan onderneming B?

- A investeert meer in onderzoek en ontwikkeling
- A bezit gebouwen, B huurt
- A heeft meer twijfelachtige inkomsten, terwijl de inkomsten van B zekerder zijn

12) Oefening op een agency-probleem. Je krijgt van een bepaald project de verschillende scenario's. Er wordt gevraagd wie het project zal willen doorvoeren.

- Enkel de aandeelhouders
- Enkel de schuldeisers
- Beiden
- Geen van beiden

13) Waarom houdt Apple die grote berg cash aan?

- Speculatiemotief
- Voorzorgsmotief
- Agencymotief
- Liquiditeitsmotief

14) Onderneming Alpha heeft een obligatielening met warrants uitgegeven terwijl onderneming Beta een converteerbare obligatielening heeft uitgegeven. Welke stelling geldt niet bij de uitoefening van de warrants en de conversie van de converteerbare obligatielening?

- De liquiditeitspositie van onderneming Alpha en Beta verbetert.
- De solvabiliteitspositie Alpha en Beta verbetert.
- De liquiditeits- en solvabiliteits- van Alpha verbeteren terwijl de solvabiliteitspositie van Beta verbetert.
- De liquiditeits- van Alpha verbetert en de solvabiliteitspositie van Beta verbetert.

15) Als op basis van CAPM berekend wordt dat een aandeel 20 euro waard is en uit de historische gegevens afgeleid kan worden dat het aandeel 22 euro waard is, dan geldt:

- Het verwacht rendement = het vereist rendement
- Het verwacht rendement > het vereist rendement
- Het verwacht rendement < het vereist rendement
- Dit kan je niet weten aan de hand van bovenstaande gegevens.

16) Tussen welke partijen kan geen agency probleem ontstaan?

- Kleine schuldeisers en grote aandeelhouders
- Management en kredietinstelling
- Management en de werknemers

17) Walmart is een grote distributieonderneming in de VS. Silicon X is een innovatieve onderneming in de technologiesector. Wat kan je zeggen over de bèta's van deze ondernemingen?

- De bèta van Walmart is groter dan 1 en die van Silicon X kleiner dan 1.
- De bèta's zijn beide groter dan 1.
- De bèta van Walmart is kleiner dan 1 en die van Silicon X groter dan 1.
- Beide bèta's zijn kleiner dan 1.

18) Je krijgt gegevens over de huidige situatie van een onderneming en de prijs van een eventueel uit te voeren investering. Wie zal de investering willen uitvoeren?

- Enkel de aandeelhouders.
- Enkel de schuldeisers.
- Geen van beiden.
- Beiden.

19) Onderneming Bumba NV geeft op 1 januari 2009 aandelen uit tegen een prijs gelijk aan € 25 per aandeel. Er worden 2 348 000 aandelen op de publieke markt aangeboden. De onderneming voorspelt dat ze volgend jaar een totaal bedrag aan dividenden zal uitkeren gelijk aan € 2 935 000. Het vereist rendement bedraagt 9%. Er van uitgaande dat de dividenden tot in het oneindige zullen groeien, wat is dan de constante groeivoet g?

- $g = 3\%$
- $g = 4\%$
- $g = 5\%$
- geen enkele van de bovenstaande antwoorden is juist

20) Welke uitspraak over het risico van een aandelenportefeuille is FOUT?

- Een onderneming die een slecht product moet terugroepen uit de markt is een voorbeeld van het onsystematisch risico.
- Indien in een groot aantal aandelen belegd wordt, dan wordt een groot deel van het onsystematisch risico geëlimineerd.
- De stijging van de energieprijzen is een voorbeeld van het marktrisico.
- Een goed gediversifieerde portefeuille is een portefeuille die bestaat uit een voldoende groot aantal aandelen met rendementen die onderling hoog gecorreleerd zijn.

21) Een beursgenoteerde onderneming plant een kapitaalsverhoging, waarmee ze hoopt €200 miljoen op te halen. Op dit ogenblik staan er 50 miljoen aandelen uit, die een nominale waarde van €15 en een marktwaarde van €26 hebben. De begeleidende bank geeft aan dat de nieuwe aandelen dienen uitgegeven te worden tegen een lagere prijs dan de huidige marktwaarde, nl. €20 per aandeel. De oude aandeelhouders behouden natuurlijk het recht om als eerste in te tekenen op de kapitaalsverhoging. Wat zal de waarde van de oude aandelen zijn na uitoefening van de rechten, verondersteld dat de markten perfect zijn?

- € 21
- € 25
- € 26
- € 30
- Er zijn te weinig gegevens om dit te kunnen berekenen.

OEFENINGEN

Het examen bestaat uit twee grote oefeningen, gecombineerd met bijvragen op deze oefeningen.

1. Een uitgebreide opgave van een investeringsanalyse (te vergelijken met de oefeningen uit de oefeningenlessen) waarbij:
 - Je het minimum vereist rendement moet berekenen.
 - Je a.d.h.v. de NAW-methode moet nagaan of het rendabel is om het investeringsproject uit te voeren (hierbij gebruik makende van een opgegeven minimum vereist rendement, dus niet van het resultaat van vraag 1)
 - Wat zou er gebeuren met de analyse en de NAW indien:
 - De onderneming in haar geheel verlieslatend is.
 - De bedrijfseconomische levensduur 3 jaar is i.p.v. 4 jaar.
 - De verkoop van de hometrainers ervoor zou zorgen dat de verkoop van de crossers zou afnemen.

2. Een oefening op waardering waarbij je:
- De FCF moet berekenen.
 - De waarde van de onderneming moet berekenen indien de onderneming enkel met EV gefinancierd is en het groeipercentage van de winst 4% bedraagt.

Veronderstel dat het niet realistisch is om te veronderstellen dat de winst elk jaar met 4% zal groeien. Je krijgt de resultaatberekening gedurende 4 jaar.

- Bereken de waarde tijdens de expliciete planningsperiode.
 - Bereken de ondernemingswaarde na de expliciete planningsperiode.
 - Bereken de totale ondernemingswaarde en de waarde van het eigen vermogen.
 - Bereken de P/W en P/C van de onderneming. (Je krijgt een tabelletje met multiples van andere ondernemingen.)
 - Waarom kan de waardering via multiples afwijken van de waardering via DCF?
 - Bereken de ondernemingswaarde indien de onderneming nu niet enkel met EV, maar ook met VV gefinancierd is. Vermeld duidelijk waar het verschil zit met vraag 2.
3. Oefening waarbij je de NCW berekenen van twee projecten, met een verschillende looptijd van inkomsten en leningen.
4. Oefening op de waarde van een onderneming en de GGKK van deze onderneming.

ONDERZOEKSMETHODIEK

Prof. Dr. Patrick Van Kenhove (Patrick.Vankenhove@UGent.be)

Dit wordt door vele studenten ervaren als een moeilijk examen. Onderschat het dus zeker niet! Zorg dat je dit vak goed bijhoudt tijdens het jaar. Leer niet nutteloos vanbuiten, maar probeer verbanden te leggen in de geziene leerstof.

In de laatste les zal de prof samen met jullie een voorbeeldexamen doornemen (meestal het examen van het jaar ervoor). Zorg dat je zeker aanwezig bent in die les!

Voor dit schriftelijke examen heb je 3u tijd, wat voldoende is om het grondig op te lossen.

Een toevalsmatige steekproef bij 100 personen uit een populatie van 200 levert volgende resultaten op:

tevredenheid (score van 0 tot 10)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	20	20,0	20,0	20,0
	4	20	20,0	20,0	40,0
	5	20	20,0	20,0	60,0
	6	20	20,0	20,0	80,0
	8	20	20,0	20,0	100,0
	Total	100	100,0	100,0	

Wat kan je zeggen over de tevredenheid in de populatie? PS. Wanneer je in formules in de noemer $x-1$ tegenkomt mag je die vervangen door x (aangezien je geen rekenmachine mag gebruiken). Je mag altijd 1 cijfer na de komma afronden.

Welke 4 factoren zijn belangrijk bij het probleem 'Kan de respondent zich de informatie herinneren' bij het opstellen van vragenlijsten?

Wat is een psychogalvanometer en waarvoor wordt het gebruikt?

Ik doe een onderzoek naar de relatie tussen geslacht en winkeltrouw.

Dit zijn de resultaten van een toevalsmatige steekproef. Winkeltrouw is een ratiovariabele, gemeten op een schaal van 0 (totaal geen winkeltrouw) tot 10 (perfecte winkeltrouw). Interpreteer! Ik werk met een significantieniveau van 95% ($\alpha = 0.05$).

geslacht				
		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	vrouw	30	50,0	50,0
	man	30	50,0	100,0
	Total	60	100,0	

winkeltrouw

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	19	31,7	31,7
	2	11	18,3	50,0
	8	7	11,7	61,7
	9	23	38,3	100,0
	Total	60	100,0	

Group Statistics

	geslacht	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
winkeltrouw	vrouw	30	1,37	,490	,089
w	Man	30	8,77	,430	,079

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances				
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
winkeltrouw	Equal variances assumed	4,896	,031	-62,151	58	,000
	Equal variances not assumed			-62,151	57,040	,000

In een analyse vind je volgende verbanden:

Je ondervraagt 1200 mensen waarvan 600 GSM-bezitters en 600 niet-GSM bezitters. Bij de GSM-bezitters zijn er 300 die jonger zijn dan 35 en 300 die ouder zijn dan 35. Hetzelfde geldt voor de niet-GSM bezitters (300 zijn jonger dan 35, 300 ouder dan 35).

Zet deze gegevens in een tabel, voeg percentages toe (op de juiste manier !!!) en concludeer.

Nu doe je volgende bijkomende vaststelling: er zijn 800 hoger opgeleiden en 400 lager opgeleiden in jouw steekproef. 400 hogeropgeleiden zijn jonger dan 35 en 400 zijn ouder dan 35; 200 lageropgeleiden zijn jonger dan 35 en 200 zijn ouder dan 35.

140 hoger opgeleiden, jonger dan 35 bezitten een GSM; 260 hoger opgeleiden, ouder dan 35 bezitten een GSM. 160 lager opgeleiden, jonger dan 35 bezitten een GSM; 40 lager opgeleiden, ouder dan 35 bezitten een GSM.

Wat concludeer je nu, na toevoeging van de variabele 'hoog-laag opgeleid'?

Een grote onderneming...

...(fabrikant van chemische producten) heeft 1000 industriële klanten over heel de wereld. De onderneming wenst de klachten te kennen van de klanten en besluit hiervoor een onderzoek te doen. De onderneming trekt een volledig aselechte steekproef van 100 van de 1000 klanten. Becommentarieer en maak beter (GEEN vraag over steekproefgrootte - laat alle overwegingen over steekproefgrootte achterwege).

De volgende vragenlijst dient te worden geanalyseerd (zie hierna).

De onderzoeksvraag: Verklaar 'Tevredenheid over de richting tew' aan de hand van alle andere relevante variabelen. Onderzoek door gebruik te maken van alles wat relevant is in de cursus. Geef gedetailleerd weer hoe je te werk gaat, vertrekkende van deze vragenlijst.

V1a. In welke mate ben je tevreden over de richting TEW?

Zeer ontevreden	Ontevreden	Eerder ontevreden	Neutraal	Eerder tevreden	Tevreden	Zeer tevreden
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

V1b. In welke mate zou je de richting TEW aanraden aan vrienden?

Zeker niet	Niet	Eerder niet	Neutraal	Eerder wel	Wel	Zeker wel
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

V1c. In vergelijking tot je verwachtingen, hoe zou je de richting TEW evalueren?

Veel slechter dan verwacht	Slechter dan verwacht	Een beetje slechter dan verwacht	Neutraal	Een beetje beter dan verwacht	Beter dan verwacht	Veel beter dan verwacht
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

V2. Hoeveel % behaalde je in het laatste jaar humaniora?%

V3. Wat doe je liefst? Geef dit een cijfer 1. Vervolgens, wat doe je tweede liefst? Geef dit een cijfer 2. Vervolgens, wat doe je derde liefst: geef dit een cijfer 3. Vervolledig tot je alle 5 de opties hebt beoordeeld.

- ☐ Studeren
- ☐ Uitgaan
- ☐ Boeken lezen
- ☐ Computer (games, chat, ...)
- ☐ Andere:

V4. Vooropleiding:

- ☐ Veel wiskunde, weinig economie
- ☐ Weinig wiskunde, veel economie
- ☐ Veel wiskunde, veel economie
- ☐ Weinig wiskunde, weinig economie

Ik onderzoek via een 3x2 between subjects design...

het verband tussen de design van een nieuw product, de prijsstelling en aankoopintentie. Ik controleer voor 'betrokkenheid bij de productklasse'. Betrokkenheid is gemeten via een 5-punts Likertschaal gaande van 1 (niet betrokken) tot 5 (sterk betrokken). Aankoopintentie is gemeten via een 5-punts Likertschaal gaande van 1 (laag) tot 5 (hoog). Uitzicht is gemanipuleerd: een derde van de respondenten heeft een 'basic' design te zien gekregen, een derde een meer geavanceerde design en een derde een zeer luxueuze design. Prijsstelling is ook gemanipuleerd: de helft van de respondenten kreeg het product te zien aan 3 euro, de andere helft aan 5 euro. Bespreek VOLLEDIG en concludeer.

Between-Subjects Factors

		Value Label	N
uitzicht	1	basic	60
	2	geavanceerd	60
	3	luxueus	60
prijs	1	3 euro	90
	2	5 euro	90

Descriptive Statistics

Dependent Variable: aankoopintentie

uitzicht	prijs	Mean	Std. Deviation	N
basic	3 euro	2,93	1,413	30
	5 euro	3,07	1,363	30
	Total	3,00	1,378	60
geavanceerd	3 euro	3,00	1,365	30
	5 euro	3,20	1,472	30
	Total	3,10	1,411	60
luxueus	3 euro	2,17	1,341	30
	5 euro	4,63	,490	30
	Total	3,40	1,597	60
Total	3 euro	2,70	1,410	90
	5 euro	3,63	1,378	90
	Total	3,17	1,467	180

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: aankoopintentie

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared	Observed Power(a)
Corrected Model	190,358(b)	6	31,726	28,199	,000	,494	1,000
Intercept	88,202	1	88,202	78,395	,000	,312	1,000
betrokkenheid	93,025	1	93,025	82,682	,000	,323	1,000
uitzicht	5,200	2	2,600	2,311	,102	,026	,464
prijs	39,200	1	39,200	34,841	,000	,168	1,000
uitzicht * prijs	52,933	2	26,467	23,524	,000	,214	1,000
Error	194,642	173	1,125				
Total	2190,000	180					
Corrected Total	385,000	179					

a Computed using alpha = ,05

b R Squared = ,494 (Adjusted R Squared = ,477)

Estimated Marginal Means

1. uitzicht

Estimates

Dependent Variable: aankoopintentie

uitzicht	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
basic	3,000(a)	,137	2,730	3,270
geavanceerd	3,100(a)	,137	2,830	3,370
luxueus	3,400(a)	,137	3,130	3,670

a Covariates appearing in the model are evaluated at the following values: betrokkenheid = 3,00.

Pairwise Comparisons

Dependent Variable: aankoopintentie

(I) uitzicht	(J) uitzicht	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.(a)	95% Confidence Interval for Difference(a)	
					Upper Bound	Lower Bound
basic	geavanceerd	-,100	,194	,606	-,482	,282
	luxueus	-,400(*)	,194	,040	-,782	-,018
geavanceerd	basic	,100	,194	,606	-,282	,482
	luxueus	-,300	,194	,123	-,682	,082
luxueus	basic	,400(*)	,194	,040	,018	,782
	geavanceerd	,300	,194	,123	-,082	,682

Based on estimated marginal means

* The mean difference is significant at the ,05 level.

a Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

2. prijs

Estimates

Dependent Variable: aankoopintentie

prijs	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
3 euro	2,700(a)	,112	2,479	2,921
5 euro	3,633(a)	,112	3,413	3,854

a Covariates appearing in the model are evaluated at the following values: betrokkenheid = 3,00.

Pairwise Comparisons

Dependent Variable: aankoopintentie

(I) prijs	(J) prijs	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.(a)	95% Confidence Interval for Difference(a)	
					Upper Bound	Lower Bound
3 euro	5 euro	-,933(*)	,158	,000	-1,245	-,621
5 euro	3 euro	,933(*)	,158	,000	,621	1,245

Based on estimated marginal means

* The mean difference is significant at the ,05 level.

a Adjustment for multiple comparisons: Least Significant Difference (equivalent to no adjustments).

3. uitzicht * prijs

Dependent Variable: aankoopintentie

uitzicht	prijs	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
basic	3 euro	2,933(a)	,194	2,551	3,316
	5 euro	3,067(a)	,194	2,684	3,449
geavanceerd	3 euro	3,000(a)	,194	2,618	3,382
	5 euro	3,200(a)	,194	2,818	3,582
luxueus	3 euro	2,167(a)	,194	1,784	2,549
	5 euro	4,633(a)	,194	4,251	5,016

a Covariates appearing in the model are evaluated at the following values: betrokkenheid = 3,00.

Na de analyse doe je nog een manipulatiecheck op uitzicht om te zien of de respondenten de manipulatie van uitzicht wel juist geïnterpreteerd hebben. De volgende vraag is gesteld: Hoe evalueer je het uitzicht van dit product: basic - geavanceerd - luxueus. De resultaten staan hieronder. Interpreteer? Wat zijn de gevolgen voor het experiment.

Crosstabs

manipulatie * uitzicht Crosstabulation

			uitzicht			Total
			basic	geavanceerd	luxueus	basic
manipulatie	geklasseerd als basic	Count	20	20	4	44
		% within uitzicht	33,3%	33,3%	6,7%	24,4%
	geklasseerd als geavanceerd	Count	20	20	11	51
		% within uitzicht	33,3%	33,3%	18,3%	28,3%
	geklasseerd als luxueus	Count	20	20	45	85
		% within uitzicht	33,3%	33,3%	75,0%	47,2%
	Total	Count	60	60	60	180
		% within uitzicht	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	29,519(a)	4	,000
N of Valid Cases	180		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 14,67.

Unidimensionaliteit – interne consistentie betrouwbaarheid – discriminantvaliditeit

1. Is er een verband tussen de unidimensionaliteit van een construct en de interne consistentie betrouwbaarheid? Zo ja, welk? Leg uit. Wees volledig in je antwoord!
2. Veronderstel de interne consistentie betrouwbaarheid van een construct is zeer goed, maar toch is de betrouwbaarheid in het algemeen slecht. Hoe kan dit? Geef uitleg.
3. De discriminantvaliditeit van twee constructen is zeer goed (laag cijfer), de unidimensionaliteit is voor beide constructen ook zeer goed. Toch is de interne validiteit heel slecht. Hoe kan dit. Leg uit?

Wat betekent editeren en coderen?

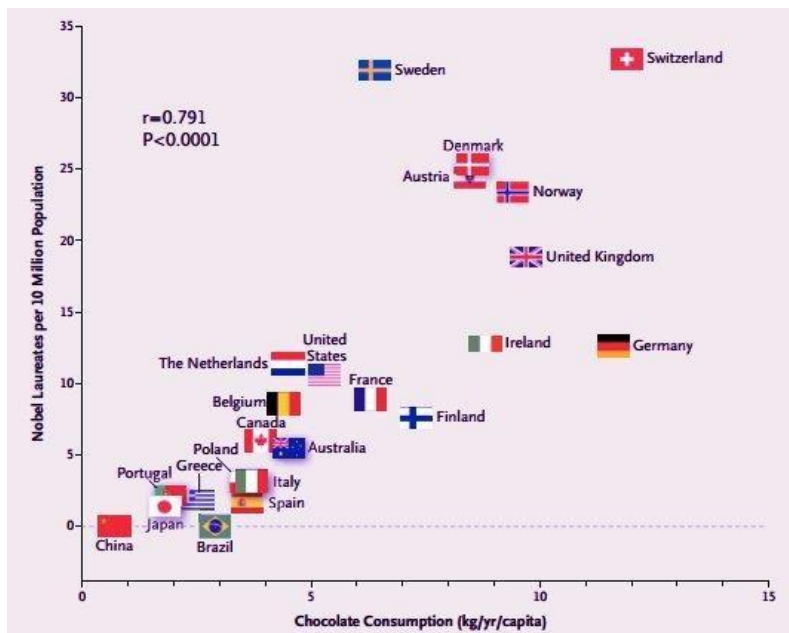
Wat is een steekproeffout?

Je krijgt populatie en steekproefgrootte; geef de correctie voor eindige steekproeven. Moet deze worden toegepast?

Eet meer chocolade en wordt slim!

Eind 2012 kwam eindelijk de lang verwachte verlossing voor menig chocoladeliefhebber. The New England Journal of Medicine publiceerde een artikel van Franz H. Messerli waarin aangetoond werd dat er een verband was tussen de gemiddelde chocolade consumptie in een land en het aantal Nobelprijswinnaars per 10 miljoen inwoners. De verwerkte cacaoboon zorgt voor betere cognitieve prestaties die op hun beurt een conditio-sine-qua-non zijn om de meest gegeerde wetenschappelijke onderscheiding in de wacht te slepen.

Op onderstaande grafiek is duidelijk te zien dat de chocoladedoping Zwitserland geen windeieren heeft gelegd. Het land voert zowel de chocolade als de nobelprijswinnaar ranking aan. Zweden is het enige (chauvinistische?) buitenbeentje. Het verband tussen de twee variabelen is daarenboven bijzonder sterk. De correlatie heeft een P-waarde van 0,0001. Dit betekent dat er minder dan 1 kans op 10000 is dat het resultaat toevallig is. Grijp dus onmiddellijk naar die lat Côte d'Or voor je verder leest!

Een toevalsmatige steekproef bij 100 personen...

uit een oneindige populatie, levert volgende resultaten op: 50% scoort 9 op algemene tevredenheid, 40% scoort 6 en 10% scoort 3. Wat kan je concluderen? Tip: bij elke berekening/stap telkens afronden naar 0 cijfers na de komma (bvb 2,78 wordt 3).

Uit een masterproef:

De student in kwestie onderzoekt tevredenheid over een product via een Likertschaal met volgende ankers: (1) Niet akkoord, (2) eerder niet akkoord, noch akkoord, (3) akkoord. De gemiddelde score is 2,25 met een standaardafwijking van 0,71. De student toetst of deze gemiddelde score significant van 0 afwijkt en komt tot de conclusie dat dit inderdaad zo is. Welke 2 gigantisch grote fouten heeft deze student gemaakt?

Wat is dit? M staat voor methode 1 of 2, C staat voor construct 1, 2 of 3.

		M1	M1	M1	M2	M2	M2
		C1	C2	C3	C1	C2	C3
M1	C1						
M1	C2	0.14					
M1	C3	0.22	0.73				
M2	C1	0.86	0.25	0.07			
M2	C2	0.21	0.75	0.52	0.24		
M2	C3	0.17	0.78	0.12	0.14	0.60	

- Wat meet dit allemaal? en interpreteer de resultaten.
- Wat mis je nog in deze tabel?

Volgende vragenlijst dient te worden geanalyseerd.

De vragenlijst is afgenomen bij jonge kopers van een CANON reflexcamera. Vraag 1 meet de tevredenheid van respondenten over CANON, Vraag 2 meet de score van CANON t.o.v. 3 andere merken reflexcamera's, de items van vraag 3 dienen om 'betrokkenheid bij de productklasse' te meten, vragen 4 en 5 meten taal en leeftijd.

De onderzoeksvraag:

- Maak schema
- Verklaar 'V1' en de vraag over CANON in 'V2' aan de hand van alle andere relevante variabelen. De vraag over CANON in 'V2' is ook verklarende variabele voor 'V1'.
- Daarnaast wens ik dat je ook de score van CANON toetst tov de score van de 3 andere camera's in V2.

Maak schema, pas significantietoetsen toe en al de rest wat nodig is.

V1. Hoe tevreden ben je over je CANON reflexcamera? (via goede 7-punts gebalanceerde Likertschaal): Zeer ontevreden – ontevreden – beetje ontevreden – neutraal – beetje tevreden – tevreden – zeer tevreden

V2. Geef voor de volgende reflexcamera's een score op 10 (van 0/10 tot 10/10). Hoe hoger de score hoe beter je de camera vindt

	Score op 10
Canon	
Nikon	
Sony	
Samsung	

V3. Hoe belangrijk zijn reflexcamera's voor jou?

Interesseren mij helemaal niet									Interesseren mij zeer sterk
Betekenen helemaal niets voor mij									Betekenen zeer veel voor mij
Laten mij totaal koud									Laten mij totaal niet koud

V4. Taal:

☐ Nederlands ☐ Frans

V5. Leeftijd

☐ -18 ☐ 18-20 ☐ 21-22 ☐ 23+

Interpreteer de resultaten van volgende analyse.

Afhankelijke variabele: score van de studentenresto's op algemene tevredenheid (van 0 tot 10/10). Onafhankelijke variabelen: type persoon (student, personeelslid), tijdstip van nemen hoofdmaaltijd (middag, avond).

Descriptive statistics

Dependent variable: Score studentenresto's op algemene waardering

Type persoon	Wanneer hoofdmaaltijd	Mean	Std.deviation	n
Student	Middag	7,33	1,15	1062
	Avond	7,21	1,27	1631
	Totaal	7,27	1,22	2693
Personeelslid	Middag	7,41	1,19	1056
	Avond	7,08	1,31	931
	Totaal	7,25	1,26	1987
Totaal	Middag	7,37	1,17	2118
	Avond	7,15	1,28	2562
	Totaal	7,26	1,24	4680

Tests of Between-Subjects Effects

Dependent Variable: Score stud resto op algemene waardering

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.	Partial Eta Squared
Corrected Model	64,982 ^b	3	21,661	14,287	,000	,009
Intercept	235845,37	1	235845,378	155553,1	,000	,971
Type persoon	,751	1	,751	,495	,482	,000
Tijdstip	58,117	1	58,117	38,331	,000	,008
Type persoon*tijdstip	12,892	1	12,892	8,503	,004	,002
Error	7089,622	4676	1,516			
Total	253771,000	4680				
Corrected Total	7154,605	4679				

a. Computed using alpha = ,05

b. R Squared = ,009 (Adjusted R Squared = ,008)

Estimates

Dependent Variable: Score stud resto op algemene waardering

Type persoon	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
student	7,273	,024	7,225	7,321
personeelslid	7,247	,028	7,193	7,301

Estimates

Dependent Variable: Score stud resto op algemene waardering

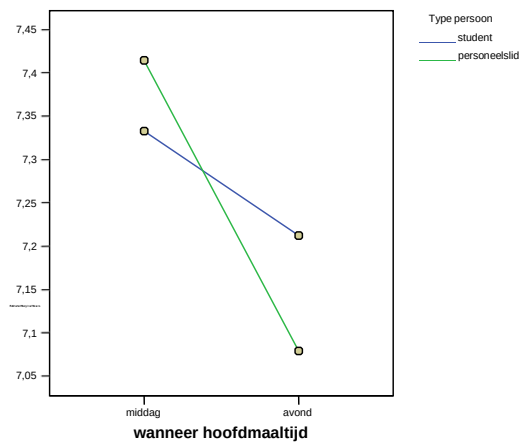
wanneer hoofdmaaltijd	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
			Lower Bound	Upper Bound
middag	7,374	,027	7,322	7,427
avond	7,146	,025	7,097	7,196

3. Type persoon * wanneer hoofdmaaltijd

Dependent Variable: Score stud resto op algemene waardering

Type persoon	Wanneer	Mean	Std. Error	95% Confidence Interval	
				Lower Bound	Upper Bound
student	middag	7,333	,038	7,259	7,407
	avond	7,213	,030	7,163	7,233
personeelslid	middag	7,415	,038	7,340	7,489
	avond	7,079	,040	7,000	7,149

Estimated Marginal Means of Score stud resto op algemene waardering

Na deze analyse, voeg ik een covariaat 'geslacht van de respondent' toe. Als gevolg hiervan, krijg ik volgende resultaten. Wat concludeer je nu?

Variabele	Sig.
Geslacht	,000
Type persoon	,502
Tijdstip	,228
Type persoon*tijdstip	,122

We hebben het verband nagegaan via lineaire regressie...

tussen 'kopen (1) of niet kopen (0) in de winkel' en 'hoe aangenaam men de muziek in die winkel vindt' (7 punt Likertschaal gaande van 1 = zeer onaangenaam tot 7 = zeer aangenaam). Interpreteer indien mogelijk.

Model Summary

Model	R	R Square
1	0,10	0,01

Predictors: (Constant), hoe aangenaam is de muziek in de winkel

ANOVA^b

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	,028	1	,028	,018	,893 ^a
	Residual	43,438	28	1,551		
	Total	43,467	29			

a. Predictors: (Constant), hoe aangenaam is de muziek in de winkel

b. Dependent Variable: kopen of niet kopen

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2,532	,533		4,749	,000

hoe aangenaam is de muziek in de winkel	-,001	,010	-,026	-,135	,893
--	-------	------	-------	-------	------

Model Summary

Model	R	R Square
1	0,10	0,01

a. Dependent Variable: kopen of niet kopen

Ik doe volgend experiment bij studenten:

ik doe een 2 (0,20€ wisselgeld vs 1€ wisselgeld) x 2 (vrouw, man) between subjects factorieel opzet. Bedoeling is na te gaan of personen geconfronteerd met impulsproducten het minder zullen zeggen aan de verkoper dat ze teveel geld aan wisselgeld hebben teruggekregen. In de hall van Quetelet stellen we twee weken lang (telkens van 12u tot 14u) een winkelschap op. We maken een winkelschap met 20 snoepproducten. Na aankoop (wanneer de respondent niet gepast betaalt), krijgt hij/zij respectievelijk 0,20€ teveel terug of 1€ teveel terug.

Afhankelijke variabele: zegt de respondent dat hij/zij teveel terugkrijgt aan de verkoper.

Na analyse, blijken de resultaten zeer interessant (en significant verschillend). Tussen mannen en vrouwen wordt een groot verschil gevonden. Bij de mannen rapporteert slechts 35% dat ze teveel geld hebben teruggekregen, bij de vrouwen 80%. De onderzoeker concludeert dan ook dat impulsaankopen duidelijk leiden tot meer onethisch gedrag (het niet zeggen dat je teveel terugkrijgt) dan niet impulsaankopen, maar enkel bij mannen.

- Wat is volgens jou het ergste validiteitsbedreigende element van dit experiment?
- Is de conclusie juist? Waarom (niet?)
- Hoe zou jij het experiment anders aanpakken?

Leg volgende zaken uit:

1. Latente variabele
2. Problemen (gerelateerd) van test-hertest betrouwbaarheid
3. Waarom is een 'gemakkelijkheidssteekproef' zo ongeveer altijd de slechtste keuze?
4. Eye tracking
5. CATI
6. Variabiliteitsschaal
7. Methode van Deese
8. Matching (bij experimenten)
9. Carry over effect (bij experimenten)
10. Moderator
11. Mediator variable
12. Grootste probleem van de pick any methode
13. Waarom is de gestratificeerde steekproef altijd beter dan de quotasteekproef?
14. Psychodrawing
15. Buffervragen
16. Quasi-experiment
17. Determinatiecoëfficiënt
18. Split run (of split half)

19. Positievertekening

Het examen bestaat uit 2 soorten vragen. Enerzijds krijg je 12 begrippen die moeten verklaard worden, waarvan je er zelf 10 mag kiezen om uit te leggen. De tweede helft van het examen bestaat uit grote vragen over bepaalde theorieën en ook steeds één vraag die letterlijk een case uit het boek is.

1. Mogelijke begrippen:

- ✓ Gerechtigheidsparadox
- ✓ Absorptievermogen van leren
- ✓ HR marketing
- ✓ DATA-mensen
- ✓ Harvard HR model
- ✓ Integriteitsonderzoek
- ✓ Generieke competenties
- ✓ Type 1 fout bij selectie
- ✓ Type 2 fout bij selectie
- ✓ Post-job organisatie
- ✓ Employability
- ✓ Waardengedreven HRM
- ✓ Empowerment
- ✓ Functieclassificatie
- ✓ Socialisatie
- ✓ 3-layer model
- ✓ Team based earnings
- ✓ Goal setting theory
- ✓ 4 methoden van kenniscreatie
- ✓ leeftijdsparadox
- ✓ performance management
- ✓ transitions in life
- ✓ 9box
- ✓ kerncompetenties
- ✓ Employer branding
- ✓ Aqoi-hiring
- ✓ Cafetariaplan
- ✓ MOOC
- ✓ HR disruptions
- ✓ Sonnenfeld theorie
- ✓ 6B's
- ✓ TIM-J syndrome
- ✓ Time lords
- ✓ STAR techniek

2. Stel: je bent lijnmanager en je moet in het kader van een fusie tussen 2 bedrijven een lezing geven over de toegevoegde waarde van HRM bij dit gebeuren. Uw chef weet dat Sonnenfeld een typologie heeft en zou dit ook graag hierbij betrokken zien.
3. Je bent lijnmanager en je moet een lezing geven. Wat zou je concreet zeggen over:
 - ✓ het doel van prestatie management
 - ✓ het doel van personeelsbeoordelings systemen
 - ✓ het verschil tussen beide.
4. Als personeelsassistent bent u verantwoordelijk voor het aanwerven van een 10-tal productie-arbeiders/administratieve krachten, stel een recruiterings-en selectieplan op.
5. U dient als jonge adviseur een betoog te houden omtrent de pro's en con's van variabele verloning voor kaderleden van een internationale grootbank gevestigd in België, geef de structuur van uw betoog weer.
6. Als expert in assessment centres wordt u gevraagd een assessment centre op te stellen voor ICT/projectmedewerkers in de telecom sector, geef aan welke deeloefening u zou uitwerken.
7. Geef de toegevoegde waarde voor HRM bij een fusie en invloed van de fusie op de loopbaan (geef ook de link met de Sonnenfeld-typologie).
8. Wat is het verschil tussen prestatie management en personeelsbeoordeling?
9. Als HR-manager bent u verantwoordelijk voor het aanwerven van een nieuwe docent marketing. Stel een recruiterings- en selectieplan op (max. 2 pagina's).
10. U wordt gevraagd om een lezing te geven over de evoluties in loopbaan management. Wat zou u concreet zeggen? Betrek ook de loopbaanladders erbij. Geef de structuur van uw betoog weer (max. 2 pagina's).
11. Case 'Sprint's Wake-Up Call' (max. 2 pagina's).
12. Performance goals and objectives can have a powerful influence on employee behavior. What are the disadvantages of Sprint using only a numbers-driven approach (such as evaluating sales or amount of time spent on the phone with customers) to improve customer service?
13. What performance management approach (or combination of approaches) should Sprint use to improve customer service and customer retention? Justify.
14. your choice. What are the strengths and weaknesses of the approach you recommend?

1. Welke btw behoort met zekerheid niet tot het recht op aftrek onder artikel 45 Wetboek BTW?

- Aankoop van een doosje sigaren
- Aankoop van een fles whisky
- Aankoop van een afhaalmaaltijd
- Een hotelfactuur

2. Kan een kleine VOF genieten van de aftrek voor risicokapitaal?

- Ja, maar enkel indien ze overschakelt op een volwaardige boekhouding
- In elk geval ja
- In elk geval neen

3. In de Personen Belasting zijn 4 soorten inkomen. Een huis, geërfd 2 jaar geleden wordt verkocht, onder welke categorie van inkomen valt de verwezenlijkte meerwaarde?

- geen
- RI
- OI
- BI
- DI

4. Een ondernemer koopt voor PRIVE gebruik wijn aan bij een Franse wijnhandelaar. Hij transporteert de wijnen zelf naar België. Waarmee hebben we hier te maken?

- intracommunautaire verwerving met betaling van Belgische BTW
- Invoer van goederen met betaling van Belgische BTW aan de grens
- Levering van goederen, met betaling van Franse BTW

5. Welke gevolgen voor het overgedragen verlies van vorig boekjaar heeft het verkrijgen van een abnormaal of goedgunstig voordeel.

- Geen
- Overgedragen verlies mag niet afgetrokken worden van de verstrekte abnormale of goedgunstige voordelen
- Overgedragen verlies mag niet afgetrokken worden van de verkregen abnormale of goedgunstige voordelen

6. Een ondernemer schrijft voor 121.000 euro facturen uit (100.000 + 21.000 BTW), eind het jaar is 6050 euro niet betaald (5.000 + 1050 BTW). Hoeveel bedraagt de belastbare winst van de ondernemer?

- 121.000
- 100.000
- 114.950
- 95.000

7. Wie is niet onderworpen aan de vennootschapsbelasting?

- vzw met commercieel oogmerk
- Feitelijke onderneming met commercieel oogmerk
- Buitenlandse onderneming met maatschappelijke hoofdzetel in België gevestigd

8. Je hebt een koppel, in 2009 is er een feitelijke scheiding, in 2011 gaan ze terug bij elkaar wonen. Hoe worden zij belast?

- In 2009 samen, 2010 apart, 2011 samen
- 2009, 2010, 2011 samen want ze blijven gehuwd
- 2009, 2010 samen, 2011 apart
- 2009, 2010 apart, 2011 samen

9. Huwelijk tussen Jan en Eva. Jan heeft 36000 euro BI, Eva 0. Hoe ziet de verdeling van hun BI eruit na toepassing huwelijksquotiënt?

- Jan 24.000, Eva 12.000
- beide 18.000
- Jan 26.350, Eva 9470
- geen van deze

PRODUCTIE- EN LOGISTIEK BELEID

Prof. Dr. ir. Veronique Limère (Veronique.Limere@UGent.be)

Dit examen bestaat uit een theorie- en een oefeningengedeelte. De oefeningen tellen mee voor 70% van je totaalscore, dus zorg dat je deze zeer goed onder de knie hebt!

THEORIEVRAGEN

1. Wat is bedoeld met (klantenorder) ontkoppelingspunt en welke factoren hebben een invloed op de ligging ervan?
2. Wat is een ERP-systeem? Geef twee grote spelers.
3. Wat is een kanbansysteem? In welke omstandigheden kan het als een onderdeel van een planningssysteem gebruikt worden?
4. Wat is bedoeld met JIT als filosofie?
5. Wat wordt bedoeld met "Lean Manufacturing"?
6. Wat is een Gantt Chart + teken er een
7. Wat zijn de principes van een value map en wat is een value map?

OEFENINGEN

- ✓ Oefening op voorraadbeheer
- ✓ Oefening op het schatten van de vraag
- ✓ Oefening op Kanban (altijd zeer moeilijk!)

Een examenvoorbeeld:

Het examen bestaat hoofdzakelijk uit oefeningen. Schrik niet als je merkt dat er een oefening op 12 punten tussen zit, het examen staat in totaal op 50 punten. Werk goed door, want je krijgt 'maar' 3u30 de tijd.

Oefeningen (36p) zoals gezien in de les

- Winter's method (8p)
- Stochastisch voorraadbeheer (12p)
- Planning (8p)
- Kanban (8p)

Theorie (14p)

- Je moet van 2 stellingen zeggen of ze upstream of downstream zijn.
- Wat is het Bullwhip probleem en hoe kan je het verhelpen?
- Wat is Poka-Yoke? (Gastcollege)
- Geef de wet van Little.
- Wat wordt bedoeld met een type I en een type II service level van 95%?
- Welke 2 manieren hebben we gebruikt om het transportprobleem aan te pakken? Leg ze uit.
- Wat zijn level en chase strategieën?

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Je krijgt 30 vragen met telkens 3 mogelijke antwoorden. Om te slagen moet je 20/30 halen.

1. Welke stakeholders werden niet opgenomen in het traditional management model maar wel in het uitgebreidere model?
A. Klanten
B. Leveranciers
C. Concurrenten
D. Aandeelhouders
2. Soms past het management 'moral muteness' toe omwille van de vrees voor enkele effecten. Welke van onderstaande is er geen van?
A. Efficiency
B. Credibility
C. Harmony
D. Image of power
3. Welk van onderstaande programma's is geen voorbeeld van een AAP?
A. De raden van bestuur in Belgische bedrijven dienen genderquota toe te passen en na te streven.
B. In bedrijf X reikt men 'De Ingenieursvrouw van het jaar'-award uit.
C. Bedrijf Y voorziet begeleiding van werknemers bij het vallen van ontslagen, in samenwerking met een outplacementbureau.
D. Bedrijf Z past een online sollicitatiesysteem toe waarbij CV's anoniem binnen komen.
4. Een bedrijf plaatst camera's in de ontspanningsruimte van de werknemers. Dit is een schending van de...
A. Physical privacy
B. Social privacy
C. Informational privacy
D. Psychological privacy
5. Welke van onderstaande kenmerken draagt niet bij tot goede social accounting?
A. Internal verification
B. Disclosure
C. Inclusivity
6. Er werden enkele individuele factoren die invloed hebben op ethical decision-making gegeven met daarbij hun (empirisch bewezen) impact op dit beslissingsproces. Aanduiden welke fout gelinkt werd aan elkaar.
7. Naast 'conflict of interest' is een ander probleem waar agency-relaties mee te kampen krijgen ...

8. Welke stelling is correct?
- A. 'Shareholder democracy' houdt in dat de shareholders alle macht (over de organisatie) krijgen.
 - B. De normatieve theorie stelt dat ...
 - C. 'Mission drift' bij CSO's houdt in dat men alle economische/financiële aspecten van de organisatie/samenwerking overboord gooit.
 - D. Bij Principle of Corporate Right zijn alle stakeholders te definiëren.
9. Het begrip 'Informed Consent' in de arbeidsomgeving houdt in dat ...
10. Fair Trade wil cacaoboeren een eerlijk loon bezorgen. Daarom werken ze rechtstreeks met een coöperatie boeren. Waarover gaat dit NIET?
- A network stage of interest
 - B power relations
 - C diffuseness of supply chain
11. Welk van onderstaande zaken is GEEN moderator die effect heeft op de uitkomst van MVO?
- A werknemers die trots zijn op het MVO-beleid van de onderneming
 - B de steun van het management
 - C de visibiliteit van de sector
12. Welke stelling over coöperatief ondernemen is correct?
- A de aandeelhouders hebben stemrecht naargelang hun financiële inbreng
 - B de onderneming is een CVBA
 - C de coöperant is tevens partner, klant ...
13. Als een onderneming de werkdruk voor hun werknemers verlaagt. Dan is een betere gezondheid van de werknemers een...
- A output
 - B outcome
 - C impact
14. De leiders van een mijn in Afrika merken dat de kwaliteit van hun werknemers lager ligt dan bij de concurrentie. Dit kan verklaard worden door de woedende burgeroorlog en de vele gevallen van aids. Van welke social issue is hier sprake?
- A general
 - B value chain
 - C social dimension of competitive context
15. Wat is systematic CSR?
- A A business strategy, integrated with core business objectives of the firm
 - B A strategy to mitigate harmful value chain impacts
 - C Structured CSR policies

16. Wat staat NIET in het maatwerkdecreet?
- A een regeling voor financiële middelen
 - B een opsplitsing tussen verschillende groepen
 - C een overkoepelend bestuur
17. Een productiebedrijf doet er alles aan om zo weinig mogelijk schadelijke stoffen uit te stoten. Over welke verantwoordelijkheid spreken we?
- A ethische
 - B filantropische
 - C ecologische
18. Accent Interim beloofde zijn werknemers een extra vakantiedag en een smartphone als niemand zich kandidaat zou stellen voor de sociale verkiezingen. Hoe kunnen we dit gedrag omschrijven?
- A Reactive
 - B Accomodative
 - C Defensive
19. Welk begrip past NIET bij C2C?
- A recycling
 - B effectiviteit
 - C efficiëntie
20. Welke safeguard wordt NIET gebruikt bij de agency theorie?
- A vertrouwen
 - B reputatie
 - C zelfde doelstellingen
21. Bedrijf A doet aanpassingen in zijn productieproces om het gebruik van water bij het bleken van jeans te reduceren. Bedrijf B investeert in een nieuw productieproces om jeans te bleken zonder het verbruik van water. Welke stelling is juist?
- A Enkel bij bedrijf A kunnen we spreken van strategic CSR
 - B Enkel bij bedrijf B kunnen we spreken van strategic CSR
 - C Zowel bedrijf A als B doen aan strategic CSR
22. Waarover rapporteren Belgische bedrijven het meest?
- A doelstellingen
 - B acties
 - C resultaten

23. Van bedrijven wordt verwacht dat ze hun verantwoordelijkheid opnemen. Dit is:
- A corporate social responsibility
 - B corporate social responsiveness
 - C corporate governance
24. Steeds meer tomatentelers kweken bio-tomaten. "We moeten wel", zeggen ze, "anders snijden we in ons eigen vel". Is hun beschrijving:
- A normatief
 - B instrumenteel
 - C beschrijvend
25. Met welke uitdaging kampt een hybride onderneming?
- A, B en C zijn hier mogelijke definities van mission drift (in het Engels)
26. Welke uitspraak is correct i.v.m. de volgende stelling: 'Als in de Raad van Bestuur veel externe bestuurders zetelen, zal dit leiden tot een hogere MVO-performantie op voorwaarde dat de concurrentiële druk in de sector niet hoog is.'
- A het aantal externe bestuurders in de Raad van Bestuur is een predictor
 - B het aantal externe bestuurders in de Raad van Bestuur is een mediator
 - C het aantal externe bestuurders in de Raad van Bestuur is een moderator
27. Een financiële instelling steunt een ontwikkelingsproject in Afrika waarbij scholen en ziekenhuizen gebouwd worden. Over welk soort social issues gaat het hier?
- A social dimensions of competitive context
 - B generic social issues
 - C value chain social impacts
28. Een organisatie slaagt erin om, door een aangepaste manier van produceren, de hoeveelheid afval te verminderen. Dit positief effect is een:
- A output
 - B outcome
 - C impact

ENKELE KEUZEVAKKEN

Landbouw en voedingseconomie (Prof. Dr. Xavier Gellynck)

Bij elke vraag mag er maximaal één A4 bladzijde geschreven worden. De professor heeft graag een kort en volledig antwoord.

1. Som de elementen op, die het verschil in aangeboden hoeveelheid en geproduceerde hoeveelheid verklaren.
2. Geef aan waarom de prijs- en aanbodbeweging van het spinnenwebmodel verschilt van deze van de varkenscyclus.
3. Leg de principes uit van het interregionaal evenwichtsmodel a.d.h.v. een figuur en geef er de nodige uitleg bij.
4. Toepassing: leg de tredmolentheorie uit a.d.h.v. volgend situatie. 85% van Amerikaanse landbouwers maakt gebruik van genetisch gemanipuleerde sojabonen.
5. GLB a. Waarom veranderde het GLB hun beleid?
 b. Som de instrumenten op van de eerste twee pijlers van het GLB
6. Illustreer de introductiecurve die het gebruik van een technische vinding in de loop van de tijd weergeeft. Bespreek kort de verschillende adoptie-categorieën voor melkrobots.
7. Geef de onderhandelings thema's van de WTO weer.
8. Bespreek de theorie van de marktgrenzen.
9. Rostow onderscheidt een aantal stadia in het groeiproces van landen. Leg kort uit
10. Geef een schematische voorstelling en korte uitleg van de varkenscyclus van trimester T tot T+6, uitgaande van een productiedaling.
11. Geef de 5 stadia die volgens Mosher nodig zijn om een landbouweconomie te doen uitstijgen boven zijn zelfvoorzieningsgraad.
12. Geef een schematische voorstelling van de drijvende krachten in de voedingsindustrie en leg kort de kracht "consumenten" uit.
13. Geef de voorwaarden voor economische groei van Moscher.

Economische systemen in Oost-Europa en China (Prof. Dr. Bruno Merlevede)

OOST-EUROPA

- ✓ Waarover gaat het industrialisatie-debat? Welke visies zijn er? Pas dit toe op de situatie in de Sovjet-Unie na Lenins dood.
- ✓ Wat was het verloop van het gemiddelde BBP gedurende de transitie? Maak een grafiek. Wat werd verwacht bij het begin van transitie? Vergelijk met een land zoals België.
- ✓ Verklaar welke keuze inzake transitie-snelheid u zou maken bij aanvang van de transitie als sociale welvaartsplanner? Hoe komt u tot deze keuze? Welk criterium hanteert u?
- ✓ Wat was het resultaat van stabilisatie op vlak van inflatie en overheidsbudget? Hoe zijn inflatie en overheidsbudget aan elkaar gelinkt? Met welk dilemma zag de overheid zich vaak geconfronteerd?
- ✓ Schets kort de visie op de economie ten tijde van de tsaren. Wat was het uiteindelijke gevolg hiervan?
- ✓ De voormalige communistische staat Polistan wil een nieuw beleid implementeren dat erop gericht is buitenlandse investeringen aan te trekken. Men wil het beleid opstellen in functie van de voorkeur voor directe investeringen boven portefeuille-investeringen, zonder deze laatste expliciet te ontmoedigen. Waarom zou Polistan dit doen?
- ✓ Wat verstaan we onder spontane/insider privatisering? Wat is het effect van de controle door insiders en link dit aan hun verwachtingen van de privatisering van hun bedrijf? Beoordeel deze methode.
- ✓ Tijdens transitie was er een enorme terugval van het BNP. Eén van de reacties was dat dit niet waar was (ongeloof). Leg uit?

CHINA

- ✓ Link de omschakeling van Oorlogscommunisme naar NEB met de omschakeling van plan naar markteconomie
- ✓ Wat is er speciaal aan buitenlandse investeringen in China, hoe is dit geëvolueerd doorheen de tijd, bespreek de spillovers (horizontal) en pas ze toe op China.
- ✓ 2 vragen over het groepswerk

Economische geografie (Prof. Dr. Frank Witlox)

Er worden 3 vragen gegeven waarvoor je je schriftelijk kan voorbereiden.

- ✓ Situeer de marktgebiedanalyse in de klassieke locatietheorie

- ✓ Leg de structurele (neo-marxistische) benadering van het lokatieprobleem uit.
- ✓ Leg de verschillende afbakeningsmogelijkheden uit
- ✓ Leg uit:
 - Density delay
 - Organisational survival
 - Circulaire cumulatieve causatie
 - Hausmannisatie
 - Revanshism
 - Ontevredenheidsindex
 - Ecologische fout
- ✓ Bespreek de theorie van weber.
- ✓ Bespreek de rank size rule.
- ✓ Bespreek het k=4 systeem van Christaller.
- ✓ Bespreek de Grondrente.
- ✓ Extra vraagjes op mondeling:
 - Geef de eenheid van reikwijdte en drempelwaarde (km).
 - Wat zou Ricardo doen opdat mensen met een slechte grond niet de andere grond 'veroveren'?(belasting)
 - Wat is gentrificatie en gerry-mandering?
 - Hoe zou je een regressievergelijking (met 2 niveaus) omvormen opdat er geen ecologische fout is?

Economie en ethiek (Prof. Dr. Ludovic Peferoen)

1. Geef de oorzaken van het ontstaan van business ethics + becommentarieer.
2. Geef de oorzaken van morele onmacht. Neem twee oorzaken die je nader verklaart aan de hand van een voorbeeld.
3. Er is een nieuw wetsvoorstel goedgekeurd: 1/3 van de Raad van Bestuur van zowel bedrijven als de overheid moet bestaan uit vrouwen. Becommentarieer aan de hand van de geziene leerstof.

Ontwikkelingseconomie (Prof. Dr. ir. Marijke D'Haese)

1. Wat verstaat men onder de 'urban bias'? Wat zijn de belangrijkste gevolgen ervan?

2. Discussievraag: is het mogelijk om op wereldvlak tot een ontwikkeling te komen tot een welvaartsniveau van de ontwikkelde landen?
3. Migratiemodel van Todaro. Minimumlonen in de moderne sector die hoger liggen dan deze in de landbouw.
4. Wat is het effect van de interventie op de stedelijke werkloosheid, de rurale arbeidskrachten en het ruraal loon?
5. Zal na migratie het loon in de rurale sector gelijk zijn aan de moderne sector?
6. Wat is het gevolg voor het evenwicht in b als men rekening houdt met migratiekosten?
7. Wat is het effect op het evenwicht in b als moderne bedrijven zich vestigen in het rurale milieu?
8. Two sector model: wat is het? Is er sprake van meer of minder gelijkheid bij sector enlargement en wie wint en verliest erbij?
9. Wat zijn voor en nadelen van industrieën die zich bij elkaar vestigen (clusters)? Hoe kan dit positief inwerken op gelijkheid en armoede?
10. Milieuvervuiling, wat oorzaken en gevolgen zijn, hoe zal het verder moeten met de vervuiling, wat zijn verschillen tussen urban en rural?

Meerkeuzevragen op: http://wps.aw.com/aw_todarosmit_econdevlp_10/

Via deze link vind je ook een overzicht van ieder hoofdstuk.

Sociaal recht (Prof. Dr. Patrick Humblet)

EXAMENVRAGEN THEORIE:

1. Bespreek de schorsing van een arbeidsovereenkomst wegens ziekte/ongeval.
2. Bespreek arbeidsongevallen en beroepsziekten.
3. Wat is een "ressort" van een paritair comité, waarom is dit belangrijk en hoe bepaal je onder welk "ressort" een werknemer valt?
4. Wat is een "technische bedrijfseenheid"?
5. Verklaar: het normatieve gedeelte van de CAO.
6. Wat is het "remgeld"?

CASUS:

Luc werkt bij de onderneming NV Tracto. Hij werkte daar sinds 1 januari 1988 als garagist,

maar werd op 1 juli 1995 gepromoveerd tot baas. Hij heeft nu leiding over 4 garagisten

en geeft verslag uit over de gang van zaken op de vergaderingen. In de vakantieperiodes wanneer het druk is, helpt Luc wel nog steeds met de reparaties.

Wegens een onachtzaamheid heeft hij bij 1 van deze reparaties een moersleutel verloren. Daardoor is een kortsluiting ontstaan in de trekker van Jos (werknemer NV Tracto) en is deze in brand geschoten. Ten gevolge hiervan is de Kennedytunnel 2 uur afgesloten moeten worden.

1. Kan de schade verhaald worden op Luc?
2. Is Luc een arbeider of een bediende?
3. De werkgever denkt eraan Luc te ontslaan. Welke opzeggingstermijn moet deze respecteren en wanneer gaat deze in?
4. Jos is twee maanden arbeidsongeschikt. Wie betaalt zijn loon/uitkeringen gedurende deze periode?
5. Luc voelt de bui al hangen en wil zich snel nog tot vakbondsafgevaardigde laten benoemen omdat deze een ontslagbescherming geniet.
 - a. Kan Luc aangesteld worden als vakbondsafgevaardigde?
 - b. In de hypothese dat Luc vakbondsafgevaardigde is, welke procedure moet gevolgd worden als men hem wenst te ontslaan wegens een dringende reden?

Rechtseconomie (Prof. Dr. Ben Depoorter)

Er worden 2 open vragen gesteld die elk op 4 punten staan. Vervolgens krijg je 20 multiple choice vragen (enkel juist/fout) waarbij je 15 correcte antwoorden moet geven om 6/12 te behalen. Indien je minder dan 15 correcte antwoorden geeft, wordt je punt 10 x (correcte antwoorden/15).

Open vragen

1. Leg uit hoe en waarom bedrijven offensief en defensief gebruik kunnen maken van octrooien.
2. Welke oplossingen halen rechtseconomen aan voor het judgment proofness-probleem bij daders?

Multiple Choice

1. Margaret Brining stelt dat verlofingsringen een economisch nut van onderpand hebben voor de vrouw wanneer de verloving verbroken wordt.
2. Aansprakelijkheidsrecht is een voorbeeld van indirecte rechtshandhaving.
3. De schikkingsruimte onder de Engelse regel is groter dan deze onder de Amerikaanse regel wanneer de verweerder de kans op winnen van de eiser positiever inschat dan dat de eiser zelf de kans op winnen inschat.
4. Volgens de studie van X is het gebruik van SUV's Pareto-efficiënt.

5. Het voordeel van de expectation measure is dat er een optimale contractbreuk of optimale naleving van het contract plaatsvindt, zelfs wanneer de rechtbank de waarde van de schade bij contractbreuk/niet-naleving niet weet.
6. Schuldaansprakelijkheid is een open, ex-ante norm omdat het schuldbegrip achteraf dient ingevuld te worden.
7. Wanneer 2 bedrijven een contract sluiten voor het bouwen van een machine aan een prijs van €150.000, dan is het efficiënt om het contract te verbreken wanneer de kosten voor het bouwen van de machine zodanig oplopen dat ze de afgesproken prijs overstijgen.
8. De administratieve kosten bij schuldaansprakelijkheid zijn veel hoger dan die bij risico-aansprakelijkheid.
9. Bij risico-aansprakelijkheid is het preventieniveau en het activiteitsniveau van de dader goed.
10. Het activiteitsniveau van een bedrijf dat judgement proof is ligt veel lager dan sociaal gewenst.
11. Volgens sommige rechtseconomen is het nuttig voor de aandeelhouders om hoge ontslagvergoedingen toe te kennen aan bedrijfsleiders omdat ze op deze manier gestimuleerd worden om meer risico's te nemen.
12. Het falen van de war on drugs is volgens sommige rechtseconomen te wijten aan de prijsinelasticiteit van drugs.
13. Wanneer individuen beïnvloed worden door selfcontrolling bias, schatten ze het risico van activiteiten die ze zelf uitvoeren lager in.
14. Predatory pricing vindt enkel plaats op contestable markets.
15. Een lage investering zorgt ervoor dat een potentiële dader judgement proof wordt.
16. De Amerikaanse regel in burgerlijk procesrecht leidt meer tot geschillen dan de Engelse regel en leidt dus meer tot creatie van recht.
17. Het is moeilijk misdrijven te bestrijden omdat, daders vaak de pakkans verkeerd inschatten.
18. Bestuurlijke rechtshandhaving is altijd ex ante.
19. Het prijsverschil tussen generische geneesmiddelen en geneesmiddelen onder octrooi wordt veroorzaakt door de anti-commons effect van octrooien.
20. Private eigendom lost het probleem van de tragedy of the commons op doordat de eigenaar zijn kosten voor individueel stuk grond gaat internaliseren.
21. Een verzekeringsmaatschappij verplaatst het risico van risico-averse factoren naar risico-neutrale factoren.
22. De administratieve kosten van risicoaansprakelijkheidmaatregelen zijn duurder dan die van schadevergoedingsmaatregelen.
23. Het principe van de anti-commons verklaart ook het prijsverschil tussen generische geneesmiddelen en geneesmiddelen waar een octrooi op rust.
24. Een binnenslot is een ex-post private afschrikkingsmiddel.

ALGEMENE INFO EN TIPS

Het belangrijk om vooral de begrippen en de verbanden tussen deze begrippen (oorzaak en gevolg) te kennen. De prof vraagt uit elk hoofdstuk wel een vraag. Verder zijn er enkele opsommingen. Wees er zeker van dat je deze goed kunt, want de prof vraagt door tot hij ze allemaal gehoord heeft (of ze zelf zegt). De prof onderbreekt je vaak en vraagt heel veel naar het 'waarom'. Zorg dan ook dat je dit goed kan uitleggen. Je mag zeker een vraag uit hoofdstuk vier verwachten.

VOORBEELDEXAMENVRAGEN:

- ✓ Getekend is de vraagcurve naar arbeid. Waarom verloopt deze vraagcurve dalend en hoe wordt de helling bepaald?
- ✓ Geef de eigenschappen van de hedendaagse vakbonden.
- ✓ Leg uit: denataliteit. Wat zijn de belangrijkste oorzaken en waarom? Wat zijn de gevolgen op KT, MLT, LT, ULT?
- ✓ Geef de verschillende mogelijke indelingen van het sociaal overleg.
- ✓ Geef de determinanten van het meso-aanbod naar arbeid en leg deze uitgebreid uit.
- ✓ Leg uit: Shift and share analyse. Waar wordt dit voor gebruikt?
- ✓ Determinanten van ontgroening
- ✓ Vergelijk het repartitiestelsel en het kapitalisatiestelsel en bespreek de problemen van beide.
- ✓ Bespreek het verband tussen technologie en micro-arbeidsvraag. Wat is ex-ante en ex-post substitutie? Wat is technologisch positivisme? Reageert iedereen zo?
- ✓ Bespreek de invloed van de SZ op het micro-aanbod van arbeid
- ✓ Geef de kenmerken van het Belgisch syndicalisme
- ✓ Geef de substitutie-elasticiteit van het aanbod
- ✓ Wat is veroudering, hoe wordt het gemeten, wat zijn de oorzaken en gevolgen
- ✓ Wat zijn centrale akkoorden
- ✓ Stel onderneming in potten en pannen. Wanneer is de onderneming onderworpen aan de CAO's in het paritair comité
- ✓ Leidt de winstfunctie af op korte termijn onder de hypothese van volkomen concurrentie op de factormarkten en de productmarkt.
- ✓ Stel het model op voor de vraag naar arbeid onder de hypothese van perfecte concurrentie
- ✓ Bespreek de 3 sectoren theorie
- ✓ Bespreek de mannelijke en de vrouwelijke activiteitsgraad: verloop en oorzaken
- ✓ Wat is de NAR? Waar worden de loonsonderhandelingen gedaan op interprofessioneel vlak
- ✓ Hoe kan je als een onderneming aan een CAO ontsnappen?
- ✓ Geef de invloed van de sociale lasten op het aanbod van arbeid

- ✓ Bespreek arbeidsduurverkorting
- ✓ Wat zijn de oorzaken van denatilititeit + geef het effect op de sociale lasten
- ✓ Bespreek het micro-aanbod van arbeid op KT bij volkomen concurrentie
- ✓ Bespreek de reproductiecoëfficiënten, wat meten ze, hoe gedefinieerd.
- ✓ Geef de bepalende factoren van de activiteitsgraden op de arbeidsmarkt (allocatiemarkt en loonmarkt)
- ✓ Geef de micro-economische determinanten van het aanbod van arbeid
- ✓ Geef een analyse van de regionale tewerkstellingsevolutie
- ✓ Bespreek de determinanten van het macro-aanbod (of micro-aanbod) van arbeid.
- ✓ Op basis waarvan kan men het sociaal overleg opsplitsen in verschillende domeinen?
- ✓ Geef de substitutie-elasticiteit van het aanbod.
- ✓ Wat zijn de oorzaken en gevolgen van de vergrijzing van de bevolking?
- ✓ Wat is het verschil tussen het repartitie en kapitalisatie systeem?
- ✓ Wat is de invloed van technologie op de tewerkstelling en welke gevolgen heeft het op de beroepsstructuur?
- ✓ Wat zijn CAO's? Waar en hoe komen ze tot stand? Wat is het verschil tussen een bindend en niet-bindend CAO?